

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ครั้งที่ ๓

วันจันทร์ที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๑๐ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

กรรมการวิสามัญผู้มาประชุม ดังนี้

๑. นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะกรรมการวิสามัญ
๒. รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน	รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง
๓. พลโท จเรศักดิ์ อานุภาพ	รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สอง
๔. นายเสรี สุวรรณภานนท์	รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สาม
๕. พลเอก ศุภวุฒิ อุตมะ	เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ
๖. พลโท พิศณุ พุทธวงศ์	โฆษกคณะกรรมการวิสามัญ
๗. นางสาวคณา วายุภาพ	รองโฆษกคณะกรรมการวิสามัญ
๘. นายเจตน์ ศิรธรานนท์	กรรมการวิสามัญและประธานที่ปรึกษา
๙. พลเอก นิพัทธ์ ทองเล็ก	กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
๑๐. พลเอก จีรพงศ์ วรรณรัตน์	กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
๑๑. พลตรี กลชัย สุวรรณบุรณ์	กรรมการวิสามัญ
๑๒. พลเอก กิตติ อินทสร	กรรมการวิสามัญ
๑๓. รองศาสตราจารย์กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย	กรรมการวิสามัญ
๑๔. พลเอก กิตติพงษ์ เกษโกวิท	กรรมการวิสามัญ
๑๕. พลตำรวจโท วิบูลย์ บางท่าไม้	กรรมการวิสามัญ
๑๖. นายธำรง ทศนาญชลี	กรรมการวิสามัญ
๑๗. พลอากาศเอก บุญยฤทธิ์ เกิดสุข	กรรมการวิสามัญ
๑๘. นายศักดิ์ทิพย์ ไกรฤกษ์	กรรมการวิสามัญ
๑๙. นายสมชาย แสวงการ	กรรมการวิสามัญ
๒๐. นายสมบุรณ์ งามลักษณ์	กรรมการวิสามัญ
๒๑. พลอากาศเอก อาคม กาญจนหิรัญ	กรรมการวิสามัญ
๒๒. พลเอก วินัย สร้างสุขดี	กรรมการวิสามัญ

๒๓. พลเอก สุนทร ชำคมกุล	กรรมการวิสามัญ
๒๔. นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวิลาส	กรรมการวิสามัญ
๒๕. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการวิสามัญ
๒๖. นายสกุล สื่อทรงธรรม	กรรมการวิสามัญ

กรรมการวิสามัญผู้ลาการประชุม ดังนี้

๑. พลเอก ศุภกร สงวนชาติศรไกร	กรรมการวิสามัญ
๒. พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์	กรรมการวิสามัญ
๓. พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา	กรรมการวิสามัญ
๔. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	กรรมการวิสามัญ
๕. นางพงษ์สวาท กายอรุณสุทธิ์	กรรมการวิสามัญ

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ที่มาประชุม ดังนี้

๑. นายเมธา ศิลาพัทธ์
๒. ร้อยตำรวจเอก ชนินทร์ น้อยเล็ก
๓. นางสาวลัดดาวัลย์ ตันติวิทยาพิทักษ์

ผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็น ดังนี้

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง	ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย การบริหารราชการแผ่นดิน
๒. นางรัชณี รุจิขจรเดช	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
๓. นางสาวคะเนิงนิจ แซ่เฮง	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

องค์กรอิสระ

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑. นายนิวต์ บุญศรี	ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย ๑
๒. นายสุรพงษ์ ศรีไกรวิน	นิติกร สำนักกฎหมายและคดี

ผู้เข้าร่วมประชุม ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

- นายจตุรงค์ นาสมใจ	นิติกรชำนาญการพิเศษ ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
---------------------	--

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ คือ

- นายสุริยา อุ่นคำ

นิติกรชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม

๑. ฝ่ายเลขานุการได้จัดทำสรุปผลการพิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๒ วันจันทร์ที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เพื่อเสนอที่ประชุมทราบ

๒. เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (นายสมชาย แสวงการ) ได้แจ้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้ง ๒ ฉบับ ในวาระที่ ๒ และ ๓ โดยคาดว่าจะพิจารณาในวันพฤหัสบดีที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๐ และ วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ สุดแต่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับใดจะเสร็จก่อน

๓. คณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้แจ้งข้อสังเกตซึ่งได้มีการพิจารณาในขั้นก่อนการบรรจุระเบียบวาระเพื่อพิจารณารับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.

๔. เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (นายสมชาย แสวงการ) ได้แจ้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ว่าเห็นด้วยในหลักการตามที่คณะรัฐมนตรีเสนอ เกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่มีเนื้อหาเป็นไปตามหลักการของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ออกคำสั่งโดยใช้อำนาจพิเศษตามมาตรา ๔๔

๕. นายสุรัชย์ เลียงบุญเลิศชัย รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คนที่หนึ่ง ได้ส่งข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ซึ่งเสนอโดย นายธเทวินทร์ ตติยรัตน์ พลเมืองจังหวัดนครพนม ให้คณะกรรมการวิสามัญพิจารณา

๖. ฝ่ายเลขานุการได้สำเนาประกาศหรือคำสั่งคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้อง กับร่างมาตรา ๓ (๓) และ (๔) ตามที่ที่ประชุมมอบหมาย มาเสนอต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณาด้วยแล้ว

- ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒ วันจันทร์ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ โดยมีการแก้ไข และได้มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการดำเนินการแล้ว

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องสืบเนื่อง

- ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ต่อเนื่องจากการประชุมครั้งที่แล้ว

มาตรา ๒๑

รอกการพิจารณา

(เรื่อง : หลักการในการปฏิบัติหน้าที่ การใช้อำนาจ และการปฏิบัติตน ของ กกต.)

ประเด็นการอภิปราย

ประเด็นที่ ๑ : การเพิ่มเรื่องความเป็นกลางทางการเมืองและการแก้ไขวรรคของมาตรา

นายสกุล สือทรงธรรม กรรมการวิสามัญ ได้เสนอความคิดเห็นต่อที่ประชุมว่า ร่างมาตรา ๒๑ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งใดเคยหาหรือว่าควรจะมีการเพิ่มหลักการในเรื่อง “ความเป็นกลางทางการเมือง” โดยการจำกัดความหมายไว้ในร่างมาตรา ๔ และที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้แสดงความคิดเห็นว่า อาจจะเพิ่มในร่างมาตรา ๔ หรือร่างมาตรา ๑๖ จะเหมาะสมกว่านั้น ซึ่งเมื่อได้กลับไปทบทวนพิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า ควรจะเพิ่มไว้ในร่างมาตรา ๒๑ นี้ น่าจะเหมาะสมกว่า จึงขอเสนอความเห็นให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๑ เป็น ดังนี้

“มาตรา ๒๑ กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา และการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของคณะกรรมการต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง เป็นไปโดยสุจริต เทียงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม **ในระหว่างดำรงตำแหน่ง ครรรมตรจะเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ มิได้ เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่คณะกรรมการเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับกรรมการ**

ในระหว่างการดำรงตำแหน่ง กรรมการจะเข้ารับการศึกษาหรืออบรมในหลักสูตรหรือโครงการใด ๆ มิได้ เว้นแต่เป็นหลักสูตรหรือโครงการที่คณะกรรมการเป็นผู้จัดขึ้นโดยเฉพาะสำหรับกรรมการ”

ทั้งนี้ ในเรื่องความเป็นกลางทางการเมืองนั้น ได้เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๗๔ วรรคสอง หมวดว่าด้วยหน้าที่ของชนชาวไทย ซึ่งรวมถึงข้าราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรตามรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญด้วย ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระที่จะต้องรักษาความเป็นธรรมอย่างสูงแล้ว ก็ควรจะต้องบัญญัติถ้อยคำนี้ไว้ตามหลักการเดิม และบัญญัติไว้ในร่างมาตรานี้จะเป็นการเหมาะสมที่สุด

นายตวง อันทะไชย ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง นำเรียนหารือที่ประชุมเกี่ยวกับการเสนอความเห็นเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๑ ของ นายสกุล สือทรงธรรม ว่าจะรับไว้พิจารณาโดยขอมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการจดประเด็นไว้เพื่อนำกลับมาพิจารณารวมกับประเด็นต่าง ๆ ที่รอการพิจารณาไว้ในภายหลัง ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบ

ประเด็นที่ ๒ : การห้ามเข้ารับการศึกษอบรมในหลักสูตรหรือโครงการต่าง ๆ

พลโท จเรศักดิ์ อานุภาพ รองประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง คนที่สอง เรียนสอบถามเกี่ยวกับการห้ามคณะกรรมการการเลือกตั้งเข้ารับการศึกษอบรมในหลักสูตรหรือโครงการต่าง ๆ เว้นแต่หลักสูตรหรือโครงการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดขึ้นเป็นการเฉพาะสำหรับคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น มีเจตนารมณ์อย่างไร

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการการเลือกตั้ง นำเรียนว่า เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระที่แตกต่างจากองค์กรอิสระอื่น กล่าวคือ มีหน้าที่และอำนาจทุกอย่างเบ็ดเสร็จในตัวเอง เป็นองค์กรกึ่งตุลาการ ดังนั้น หากให้คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เข้ารับการศึกษอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ แล้ว ก็อาจเสี่ยงต่อความเชื่อมั่นในการใช้อำนาจได้ จึงได้กำหนดเป็นข้อห้ามไว้ส่วนช้อยกเว้นนั้น เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำรงตำแหน่งตามวาระเป็นเวลา ๗ ปี หากห้ามมิให้เข้ารับการศึกษอบรมเสียเลยก็จะเป็นการปิดกั้นมากจนเกินไป จึงได้กำหนดเป็นข้อยกเว้นว่า ในกรณีการจัดการศึกษาหรืออบรมซึ่งจัดไว้สำหรับคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการเฉพาะไม่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก สามารถกระทำได้

แต่มีข้อสังเกตว่า หลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดทำขึ้นแล้วให้บุคคลภายนอกสมัครเข้ารับการศึกษอบรม กรณีนี้โดยที่จริงแล้วต้องการจะห้ามเช่นกัน เพราะโดยข้อเท็จจริงแล้วคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นเจ้าของหลักสูตรหรือผู้บริหารหลักสูตรก็ต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ที่เข้ารับการศึกษอบรม เช่น การเดินทางไปศึกษาดูงานร่วมกัน เป็นต้น แต่ก็ไม่สามารถบัญญัติเช่นนั้นได้

ประเด็นที่ ๓ : มีคำว่า “และ” เป็นคำเชื่อมซ้อนกันหลายตำแหน่ง

พลตรี กลชัย สุวรรณบุรณ์ เรียนหารือว่า หากพิจารณาบทบัญญัติของร่างมาตรา ๒๑ แล้ว จะปรากฏคำว่า “และ” เป็นคำเชื่อมหลายตำแหน่งมาก ในหลักการบัญญัติกฎหมายมีความจำเป็นต้องบัญญัติไว้เช่นนั้นหรือไม่ อย่างไร

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้นำเรียนชี้แจงต่อที่ประชุมว่า เนื่องจากในเรื่องของการปฏิบัติหน้าที่เดิมเวลานั้น จะคนละเรื่องกับการปฏิบัติหน้าที่ในคำหลังที่ตามมาซึ่งจะเป็นเรื่องเดียวกันกับการใช้อำนาจของ คณะกรรมการว่าต้องเป็นไปในลักษณะใดบ้าง ซึ่งมีด้วยกันหลายอย่าง ประกอบด้วย เป็นไปโดยสุจริต เทียงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติ ทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ ดังนั้น จึงต้องใช้คำว่า “และ” เป็นคำเชื่อมเพื่อแยกให้เห็นว่าต้องปฏิบัติในทุก ๆ เรื่องที่บัญญัติ และใช้คำว่า “และ” เป็นคำเชื่อมเพื่อ แสดงให้เห็นว่าเป็นส่วนที่อยู่ในเรื่องเดียวกันโดยจะต้องปฏิบัติในทุกส่วนของเรื่องนั้น

พลตรี กลชัย สุวรรณบุรณ์ เรียนหารือเพิ่มเติมว่า หากเป็นดังที่ได้อธิบายข้างต้น ก็ควรจะเพิ่ม คำว่า “และ” ก่อนคำว่า “ในระหว่างการดำรงตำแหน่งกรรมการจะเข้ารับการศึกษาหรืออบรม...”

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา นำเรียนต่อที่ประชุมว่า สามารถเพิ่มเติมได้ แต่เนื่องจาก นายสกุล สือทรงธรรม กรรมการการวิสามัญ ได้เสนอให้ถ้อยคำในส่วนดังกล่าวตัดลงไปเป็นวรรคสอง ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นก็ไม่ จำเป็นต้องเพิ่มเติม

ประเด็นที่ ๔ : การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเป็นไป โดย “กล้าหาญ”

พลเอก ศุภวุฒิ อุตมะ เลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้สอบถามผู้ร่างเกี่ยวกับการ ปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าต้องเป็นไปโดย “กล้าหาญ” นั้น มีความหมาย อย่างไร

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการการวิสามัญ นำเรียนว่า “กล้าหาญ” ตามที่บัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญและตามที่บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้นั้น มีความหมายว่า ความกล้าหาญในความรับผิดชอบ กล้าตัดสินใจ กล้าที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้องบนพื้นฐานของความรู้ กฎหมาย จริยธรรม ความชำนาญในหน้าที่ที่ปฏิบัติ ทั้งนี้ เนื่องจากพบว่าองค์กรอิสระนั้นถูกออกแบบมา ให้ใช้อำนาจนอกเหนือจากอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ เพื่อทำหน้าที่ในการถ่วงดุลเพื่อให้ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยเดินต่อไปโดยราบรื่น รวมถึงเป็นศูนย์รวมของ ความรู้ความชำนาญและเสียงของภาคประชาชนที่เข้ามารวมอยู่ในส่วนนี้ด้วย แต่ปรากฏว่าองค์กรต่าง ๆ หลายองค์กรคุณสมบัติในเรื่องนี้ขาดหายไป ทำให้หน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายหรือการตัดสินใจในการ ลงคะแนนเสียงเพื่อมีมติเกิดความบกพร่อง คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงได้บัญญัติเรื่องนี้ไว้ใน

รัฐธรรมนูญและบัญญัติให้เป็นคุณสมบัติขององค์กรอิสระทุกองค์กร ทั้งนี้ การพิสูจน์ในเรื่องความกล้าหาญ สามารถพิสูจน์ได้เริ่มจากการที่กำหนดไว้ในเรื่องคุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่ง ซึ่งอาจจะทราบได้จากกระบวนการสัมภาษณ์การแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ว่าจะมีความกล้าหาญเพียงพอหรือไม่ ซึ่งองค์กรหลาย ๆ องค์กรก็มักจะใช้กระบวนการเหล่านี้เพื่อพูดคุยให้ได้บุคคลที่เหมาะสมเข้ามาทำงานหรือดำรงตำแหน่งขององค์กร

ประเด็นที่ ๕ : หลักการตามร่างมาตรา ๒๑ จะนำไปใช้กับองค์กรอิสระทุกองค์กรหรือไม่

นายเจตน์ ศิรธรานนท์ กรรมการการวิสามัญและประธานที่ปรึกษา นำเรียนหรือผู้ร่างว่า หลักการตามร่างมาตรา ๒๑ จะต้องนำไปใช้กับองค์กรอิสระอื่นด้วยหรือไม่ โดยเฉพาะข้อห้ามเกี่ยวกับการศึกษาหรืออบรม และจะสามารถแก้ไขปัญหาระบบอุปถัมภ์ได้ด้วยหรือไม่ อย่างไร

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการการวิสามัญ นำเรียนว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีแนวคิดที่จะนำหลักการตามร่างมาตรา ๒๑ ไปใช้กับองค์กรอิสระทุกองค์กร แต่ในส่วนของการเลือกตั้งจะมีความแตกต่างกับองค์กรอิสระอื่นเล็กน้อย คือ ความเที่ยงธรรม และข้อห้ามเกี่ยวกับการศึกษาหรืออบรมนั้น จะใช้หลักการเดียวกันทั้งหมดทุกองค์กรเช่นกัน

ประเด็นที่ ๖ : ควรเพิ่มเกี่ยวกับ “ความเป็นอิสระในการปฏิบัติ” หรือไม่

นางสาวลัดดาวัลย์ ตันติวิทยาพิทักษ์ ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า หากพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕ จะมีการบัญญัติในเรื่องความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระไว้ แต่ตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่ได้บัญญัติไว้ หากจะมีการบัญญัติเพิ่มเติมจะเป็นการเหมาะสม หรือจะเห็นว่าเป็นการใช้คำฟุ่มเฟือยหรือไม่ ประการใด

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการการวิสามัญ นำเรียนว่า ความเป็นอิสระขององค์กรกลุ่มหรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับในฐานะองค์กรเดี่ยวหรือกรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนนั้น เห็นว่ามีความแตกต่างกัน ความเป็นอิสระขององค์กรอิสระนั้นจะต้องไม่อยู่ภายใต้องค์กรใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นนิติบัญญัติ บริหาร หรือตุลาการ แต่สำหรับตัวกรรมการซึ่งเป็นองค์กรเดี่ยวนั้น จะมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่เสียเลยนั้นคงไม่ถูกต้อง เพราะการปฏิบัติหน้าที่นั้นต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือตามที่กฎหมายหรือรัฐธรรมนูญให้อำนาจไว้เท่านั้น

มติที่ประชุม

เมื่อที่ประชุมได้พิจารณาทั้ง ๖ ประเด็นแล้ว ที่ประชุมมีมติให้รอการพิจารณาไว้ เพื่อให้ที่ประชุมได้กลับมาพิจารณาอีกครั้ง (การพิจารณาครั้งที่ ๒ เฉพาะประเด็นที่รอหรือมีข้อสังเกตไว้) ดังนี้

๑. ประเด็นเกี่ยวกับการเพิ่มเรื่อง “ความเป็นกลางทางการเมือง” และการแก้ไขวรรคของร่างมาตรา ๒๑ ตามที่ นายสกุล สือทรงธรรม เสนอความเห็นไว้ และ

๒. ประเด็นเกี่ยวกับควรเพิ่มคำว่า “และ” ก่อนคำว่า “ในระหว่างการดำรงตำแหน่งกรรมการจะเข้ารับการศึกษาหรืออบรม...” ตามที่ พลตรี กลชัย สุวรรณบุรณ์ เสนอความเห็นไว้

มาตรา ๒๒

รอการพิจารณา

(เรื่อง : หน้าที่และอำนาจนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ)

ประเด็นการอภิปราย

พลโท พิศณุ พุทรวรค์ โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตต่อที่ประชุมเกี่ยวกับการบัญญัติถ้อยคำในร่างมาตรา ๒๒ (๒) ซึ่งเป็นการจัดเรียงลำดับของกฎหมายลำดับรองไว้ว่า “ข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศ” นั้น เหตุใดจึงจัดเรียงลำดับแตกต่างกับที่บัญญัติไว้ในหลาย ๆ แห่ง เช่น ร่างมาตรา ๕ วรรคสอง ได้มีการจัดเรียงลำดับไว้ว่า “ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง” เป็นต้น ดังนั้น มีหลักเกณฑ์หรือวิธีการในการบัญญัติลำดับศักดิ์ของกฎหมายลำดับรองอย่างไร

นอกจากนี้ หากพิจารณาในร่างมาตรา ๕ จะมีเรื่องของ “คำสั่ง” ด้วย แต่ในร่างมาตรา ๒๒ ไม่ปรากฏในเรื่องของอำนาจในการออกคำสั่ง ซึ่งหากพิจารณาในร่างมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๒) แล้ว จะมีกรณีเกี่ยวกับ “การมีคำสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนเมื่อพบเห็นการกระทำ...” ดังนั้น หากไม่ได้บัญญัติในเรื่องอำนาจในการออกคำสั่งไว้แล้ว จะสามารถมีคำสั่งได้หรือไม่

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นำเรียนชี้แจงต่อที่ประชุมว่า กฎหมายลำดับรองหรืออนุบัญญัติไม่ว่าจะเป็น ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง จะเป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับเดียวกัน ซึ่งโดยปกติจะจัดเรียงในลักษณะที่ว่า “ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่ง” แต่อาจมีบางกรณีที่บางเรื่องต้องการเจตนารมณ์เป็นพิเศษ คือ มีเนื้อหาสำคัญก่อนหลังต่างหากก็อาจจัดเรียงให้แตกต่างออกไปได้

ส่วนประเด็นในเรื่อง “คำสั่ง” นั้น มาตรา ๒๒ (๒) เป็นการบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจในการออกข้อกำหนด ระเบียบ หรือประกาศ ซึ่งทั้ง ๓ กรณี เป็นกฎหมายที่อยู่ในเรื่องเดียวกันจึงต้องบัญญัติไว้ในมาตราเดียวกัน ส่วนเรื่อง “คำสั่ง” เนื่องจาก “คำสั่ง” ไม่ใช่กฎหมาย แต่เป็นอำนาจที่สามารถออกได้เป็นเรื่อง ๆ ดังนั้น มาตราใดที่ประสงค์จะให้ดำเนินการโดยการออกเป็นคำสั่งก็จะไปกำหนดให้อำนาจไว้ในมาตรานั้นเป็นกรณี ๆ ไป

นายสกุล สือทรงธรรม กรรมการธิการวิสามัญ ได้เสนอความเห็นขอเพิ่มเติมมาตรา ๒๒ (๕/๑) เป็นดังนี้

“(๕/๑) จัดการให้มีการปิดประกาศป้ายโฆษณาหาเสียงสำหรับพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการธิการวิสามัญ นำเรียนว่า ต่อข้อเสนอดังกล่าวเป็นเรื่องที่จะไปกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีความเหมาะสมกว่า

นายสกุล สือทรงธรรม กรรมการธิการวิสามัญ นำเรียนว่า ควรจะบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ด้วย เพื่อให้เกิดความชัดเจนสอดคล้องกัน

นายดวง อันทะไชย ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้หารือผู้เสนอความเห็นว่า ขอให้นำเสนอไปพิจารณาในขั้นตอนของการกลับมาพิจารณามาตราต่าง ๆ ที่รอการพิจารณาหรือมีการตั้งข้อสังเกตไว้

พลโท จเรศักดิ์ อานุภาพ รองประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ คนที่สอง เรียนสอบถามว่า ในเรื่องการวางหรือออกกฎหมายลำดับรองใน (๒) (๔) (๖) และ (๑๐) คณะกรรมการการเลือกตั้งชุดปัจจุบันสามารถดำเนินการดำเนินการได้เลยหรือไม่ หรือต้องรอคณะกรรมการการเลือกตั้งชุดใหม่เสียก่อน และสมมติบัญญัติแห่งชาติต้องเข้าไปกำกับมากน้อยเพียงใดในขั้นตอนของการตรากฎหมายลำดับรองดังกล่าว

นายเมธา ศิลาพัทธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ นำเรียนชี้แจงว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งชุดปัจจุบันซึ่งมีจำนวน ๕ คน สามารถดำเนินการตราได้เลยทันทีเมื่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลใช้บังคับ แม้ยังขาดองค์ประกอบของกรรมการการเลือกตั้งอยู่จำนวน ๒ คน หรือในระหว่างพิจารณาในเรื่องคุณสมบัติว่าจะต้องพ้นจากตำแหน่งไปหรือไม่ตามบทเฉพาะกาลก็สามารถดำเนินการได้ เว้นแต่กรรมการการเลือกตั้งจะเหลือจำนวนไม่ถึง ๔ คน ถึงจะไม่สามารถดำเนินการได้

นายดวง อันทะไชย ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ นำเรียนต่อที่ประชุมว่า ในเรื่องการตรากฎหมายลำดับรองเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มอบอำนาจไปแล้ว และไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปกำกับแต่ประการใด คงสอบถามเพื่อรับทราบข้อมูลว่ามีความพร้อมมากน้อยเพียงใดเท่านั้น

พลเอก สุรยุทธ์ อุดมะ เลขานุการคณะกรรมการธิการวิสามัญ นำเรียนต่อที่ประชุมว่า โดยปกติหน่วยงานที่เสนอกฎหมายจะนำเสนอแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรองต่าง ๆ ให้คณะกรรมการการทำหน้าที่พิจารณากฎหมายทราบด้วย ดังนั้น ในการประชุมครั้งต่อไปขอเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการ

การเลือกตั้งได้จัดทำแผนในการตรากฎหมายลำดับรองที่ต้องออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้มาเสนอให้ที่ประชุมคณะกรรมการการวิสามัญรับทราบด้วย

พลโท พิศณุ พุทธวงศ์ โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับประเด็นถ้อยคำในร่างมาตรา ๒๒ วรรคสอง คำว่า “เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย” ซึ่งหากเทียบกับหลาย ๆ มาตรา เช่น มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑) (๓) มาตรา ๒๗ วรรคสาม มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ วรรคสอง เป็นต้น จะใช้คำเชื่อมคำว่า “และ” กับคำว่า “หรือ” แตกต่างกัน ซึ่งในร่างมาตรา ๒๒ วรรคสอง เห็นว่าควรจะใช้คำว่า “และ” เป็นคำเชื่อม คือ “เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือและเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย” น่าจะถูกต้องกว่า แต่หากสามารถอธิบายได้ก็ไม่ติดใจ

พลเอก สุนทร ขำคมกุล กรรมการการวิสามัญ ขอรื้อความใน (๙) ในกรณีที่จะต้องจัดให้มีการศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัย นั้น โดยทั่วไปจะต้องมีการประเมินผลด้วย ซึ่งยังไม่เห็นปรากฏในร่างมาตราใด ดังนั้น ควรบัญญัติเพิ่มเติมไว้ใน (๙) นี้ด้วยหรือไม่ ประการใด

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการการวิสามัญ นำเรียนว่า บทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งตาม (๙) นี้เป็นเรื่องใหม่ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้มีการศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านข้อมูล แล้วสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนหรือพัฒนาทางการเมือง สื่อมวลชน ประชาชนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง หรือพัฒนาระบบประชาธิปไตย สำหรับการประเมินผลนั้นน่าจะเป็นบุคคลภายนอกหรือไม่ที่จะเข้ามาประเมิน หรือจะให้มีการประเมินการวิจัยด้วยก็ไม่ขัดข้องที่จะเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

พลเอก สุนทร ขำคมกุล กรรมการการวิสามัญ นำเรียนข้อมูลเพิ่มเติมว่า การประเมินผลจะมีทั้งการประเมินทั้งภายในและภายนอก เช่น การประเมินภายในอาจจะประเมินภายในคณะกรรมการการเลือกตั้งเองว่า การเลือกตั้งที่ผ่านมาแล้ว เมื่อทำการศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็อาจจะมีการประเมินผลว่า เพราะเหตุใดประชาชนถึงออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยลง หรือเหตุใดบุคคลบางกลุ่มถึงไม่ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มีความผิดพลาดตรงไหน อย่างไร เป็นต้น

รองศาสตราจารย์กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย กรรมการการวิสามัญ นำเรียนต่อที่ประชุมว่า โดยที่จริงแล้ว “การประเมินผล” จะมีความหมายรวมอยู่หรือเป็นส่วนหนึ่งของคำว่า การศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัยอยู่แล้ว จึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องเพิ่มเติมเข้าไปแต่ประการใด

- ข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายเมธา ศิลาพัทธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ปรึกษาภคิตติมศักดิ์ ได้นำเรียนต่อที่ประชุมว่า ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น ได้จัดทำข้อเสนอเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติม

ในมาตราต่าง ๆ ตามเอกสาร (ตารางขาว) ที่ได้นำเรียนกรรมาธิการวิสามัญทุกท่านแล้ว ซึ่งในส่วนของร่างมาตรา ๒๒ นั้น มีประเด็นที่จะเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติม จำนวน ๓ ประเด็น ดังนี้

๑) ขอเพิ่ม (๔/๑) เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๙ เป็น ดังนี้

“(๔/๑) วางระเบียบหรือให้ความเห็นชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีในระหว่างที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ในเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) การแต่งตั้งหรือโยกย้ายข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่หรือพ้นจากตำแหน่ง หรือให้ผู้อื่นมาปฏิบัติหน้าที่แทน

(ข) การอนุมัติให้จ่ายงบประมาณสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น

(ค) การใช้ทรัพยากรของรัฐหรือบุคลากรของรัฐเพื่อกระทำการใดซึ่งจะมีผลต่อการเลือกตั้ง

ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการรักษาประโยชน์ของรัฐ รวมทั้งคำนึงถึงความสุจริตและเที่ยงธรรม ความเสมอภาค และโอกาสที่ทัดเทียมกันในการเลือกตั้ง”

เหตุผลในการเสนอ

ร้อยตำรวจเอก ชรินทร์ น้อยเล็ก ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายและคดี ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ได้นำเรียนเหตุผลประกอบข้อเสนอว่า ด้วยรัฐธรรมนูญได้บัญญัติหลักการในเรื่องดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๖๙ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งฉบับที่ออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติหลักการในการตราระเบียบเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ทั้ง ๒ ฉบับ แต่ปรากฏว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้หายไป จึงเกรงว่าอาจจะไม่สามารถวางระเบียบเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ได้ดังเดิม

๒) ขอเพิ่มความใน (๕) เป็น ดังนี้

“(๕) ดำเนินการเพื่อให้เกิดการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

เหตุผลในการเสนอ

นายเมธา ศิลาพัทธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ได้นำเรียนเหตุผลประกอบข้อเสนอมานี้ เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถดำเนินการเพื่อให้เกิดการส่งเสริมได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มน้ำหนักให้ต้องดำเนินการ เนื่องจากหากใช้เพียงคำว่า “ส่งเสริม” เท่านั้น อาจเกิดกรณีที่จะไม่ปฏิบัติตามก็ได้

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การเพิ่มถ้อยคำดังกล่าว เหมือนหนึ่งว่าจะยังให้คงเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรมของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้

๓) ขอเพิ่มมาตรา ๒๒/๑ เป็น ดังนี้

“มาตรา ๒๒/๑ ให้คณะกรรมการดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไว้ทุกจังหวัด เพื่อให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้า

การแบ่งเขตเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งจะต้องกำหนดตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะต้องกำหนดพื้นที่ในแต่ละเขตเลือกตั้งให้ติดต่อกัน มีจำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งใกล้เคียงกัน โดยถือเกณฑ์ดังนี้

(๑) ให้รวมอำเภอต่าง ๆ เป็นเขตเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงพื้นที่ที่ติดต่อกันใกล้เคียงกัน ความสะดวกในการคมนาคมระหว่างกัน และการเคยอยู่ในเขตเลือกตั้งเดียวกัน ถ้าการรวมอำเภอในลักษณะนี้จะทำให้มีจำนวนราษฎรมากหรือน้อยเกินไป ให้แยกตำบลของอำเภอออกเพื่อให้ได้จำนวนราษฎรพอเพียงสำหรับการเป็นเขตเลือกตั้ง แต่จะแยกหรือรวมเฉพาะเพียงบางส่วนของตำบลไม่ได้

(๒) ในกรณีที่การกำหนดพื้นที่ตามเกณฑ์ใน (๑) จะทำให้จำนวนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนไม่ใกล้เคียงกันหรือไม่มีสภาพเป็นชุมชนเดียวกัน ให้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งตามสภาพของชุมชนที่ราษฎรมีการติดต่อกันเป็นประจำในลักษณะที่เป็นชุมชนเดียวกันหรือใกล้เคียงกันและสามารถเดินทางติดต่อกันได้โดยสะดวก โดยจะต้องทำให้จำนวนราษฎรมีจำนวนใกล้เคียงกันมากที่สุด

(๓) เปิดโอกาสให้พรรคการเมืองมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการแบ่งเขตเลือกตั้งตาม (๑) และ (๒) ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

เมื่อได้ดำเนินการแบ่งเขตเลือกตั้งแล้วให้คณะกรรมการประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดการแบ่งเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งให้กระทำได้เฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัด

ในกรณีที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปให้คณะกรรมการประกาศกำหนดเขตเลือกตั้งในคราวนั้น โดยถือเขตเลือกตั้งที่มีการประกาศกำหนดไว้ตามมาตรานี้ เว้นแต่กรณีจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎรให้ใช้เขตเลือกตั้งในคราวที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไปของตำแหน่งที่ว่างนั้นโดยมิให้นำการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎรตามวรรคสามมาใช้บังคับ”

เหตุผลในการเสนอ

นายเมธา ศิลาพัทธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ได้นำเรียนเหตุผลประกอบข้อเสนอว่า เพื่อเป็นการแบ่งเขตเลือกตั้งไว้เป็นการล่วงหน้าเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ทั้งนี้ หากนำเรื่องการแบ่งเขตเลือกตั้งไปบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ซึ่งเมื่อมีผลบังคับใช้แล้วจะต้องจัดการเลือกตั้งภายใน ๑๕๐ วัน จึงอาจทำให้การแบ่งเขตเลือกตั้งมีเวลาค่อนข้างจำกัด เพราะในการแบ่งเขตเลือกตั้งนั้นต้องใช้เวลามากกว่า ๕๐ วัน ดังนั้น หากนำเรื่องการแบ่งเขตเลือกตั้งมาบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งคาดว่าจะเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับใช้ก่อนร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ก็จะทำให้การจัดการแบ่งเขตเลือกตั้งมีเวลาเพิ่มมากขึ้น

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติ ดังนี้

๑. ให้รอกการพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ไว้ เพื่อให้ที่ประชุมได้กลับมาพิจารณาอีกครั้ง (การพิจารณาครั้งที่ ๒ เฉพาะประเด็นที่รอหรือมีข้อสังเกตไว้) ดังนี้

๑) ข้อเสนอของ นายสกุล สือทรงธรรม กรรมการการวิสามัญ ในกรณีเสนอความเห็นให้เพิ่มความเป็น (๕/๑)

๒) รอให้ พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา ในฐานะกรรมการการวิสามัญ เป็นผู้เสนอความเห็นในส่วนที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าจะสงวนความเห็นหรือไม่อย่างไร หากกรรมการการวิสามัญส่วนใหญ่ไม่เห็นชอบด้วย ได้แก่

- ขอเพิ่มความเป็น (๔/๑) เกี่ยวกับอำนาจในการวางระเบียบเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๖๙

- ขอเพิ่มความใน (๕) เพื่อเพิ่มน้ำหนักให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถดำเนินการเพื่อให้เกิดการส่งเสริมได้

- ขอเพิ่มมาตรา ๒๒/๑ เกี่ยวกับการกำหนดให้การแบ่งเขตเลือกตั้งบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๒. มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำแผนการตรากฎหมายลำดับรองที่ต้องออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มานำเสนอที่ประชุมในการประชุมครั้งต่อไป

๓. ตรวจสอบความถูกต้องของมาตราที่เกี่ยวกับคำว่า “เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม” หรือเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย” ที่มีทั้งการใช้คำว่า “และ” กับคำว่า “หรือ” เป็นคำเชื่อมแตกต่างกัน

มาตรา ๒๓

ไม่มีการแก้ไข

(เรื่อง : การถามและวิธีการตอบข้อสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายเลือกตั้งและพรรคการเมือง)

- ไม่มีประเด็นอภิปราย

มาตรา ๒๔

ไม่มีการแก้ไข

(เรื่อง : อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง)

- ไม่มีประเด็นอภิปราย

มาตรา ๒๕

ไม่มีการแก้ไข

(เรื่อง : การปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องรับผิดชอบร่วมกัน)

- ไม่มีประเด็นอภิปราย

มาตรา ๒๖

ไม่มีการแก้ไข

(เรื่อง : หน้าที่และอำนาจของกรรมการการเลือกตั้งคนเดียวในระหว่างการเลือกตั้ง)

ประเด็นการอภิปราย

นายเมธา ศิลาพัทธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า หากพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๒๒๔ (๓) ของรัฐธรรมนูญ เปรียบเทียบกับร่างมาตรา ๒๖ (๓) จะพบว่าอำนาจหน้าที่ของกรรมการการเลือกตั้งนั้นยังไม่สอดคล้องกัน กล่าวคือ มาตรา ๒๔ (๓) ของรัฐธรรมนูญจะบัญญัติว่า “ให้มีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกการเลือกตั้ง หรือการเลือก หรือการออกเสียงประชามติ...” แต่ร่างมาตรา ๒๖ (๓) บัญญัติเพียงว่า “ให้มีอำนาจสั่ง

ระจับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง...” เท่านั้น ไม่มีอำนาจเกี่ยวกับการยกเลิกการเลือกตั้ง นอกจากนี้อำนาจในการ “สั่งให้ดำเนินการเลือกตั้ง เลือก หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วย หรือทุกหน่วย” ซึ่งเป็นอำนาจที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๒๔ (๓) เช่นกัน แต่ก็ไม่มีบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๖ (๓) ซึ่งเมื่อไม่ได้บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้ว ความในวรรคท้ายของร่างมาตรา ๒๖ ซึ่งจะต้องไปกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการการเลือกตั้งก็จะขาดอำนาจหน้าที่ในส่วนนี้ไป

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการการวิสามัญ นำเรียนต่อที่ประชุมว่า หน้าที่และอำนาจตามร่างมาตรา ๒๖ นั้น เป็นหน้าที่และอำนาจของกรรมการการเลือกตั้งผู้เดียวในระหว่างการเลือกตั้ง จะไม่ใช่หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งคณะ ซึ่งการยกร่างมาตรานี้สาเหตุมาจากเคยมีกรณีปรากฏอยู่บ่อยครั้งว่าเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งกระทำการนับคะแนนไม่ชอบ เช่น การขานคะแนนกับที่ปรากฏในบัตรลงคะแนนไม่ตรงกัน เป็นต้น ซึ่งกรรมการการเลือกตั้งพบเห็นมาด้วยตนเองแต่ก็ไม่สามารถดำเนินการได้ ต้องกลับเข้ามาประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อมีมติให้ดำเนินการเสียก่อน จึงเป็นข้อขัดข้องและเกิดความล่าช้ามาก ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงได้นำปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นมาพิจารณาแก้ไข และกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรรมการการเลือกตั้งเพียงผู้เดียวเท่านั้นก็สามารถดำเนินการได้ ดังจะเห็นได้จากความในตอนท้ายของ (๓) ว่า “ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จะสั่งให้ระงับหรือยับยั้งการดำเนินการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือทุกหน่วย ในเขตเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำนั้นก็ได้” แต่ไม่ได้หมายความว่าจะให้อำนาจในการยกเลิกการเลือกตั้ง เพราะอำนาจในการยกเลิกจะเป็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งแยกกันกับอำนาจของกรรมการการเลือกตั้งเพียงนายเดียว

นายเมธา ศิลาพัทธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ นำเรียนเพิ่มเติมว่า การอธิบายดังกล่าวจะแตกต่างจากที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๒๔ วรรคสาม บัญญัติไว้ เพราะรัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจกรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนใช้อำนาจตาม (๓) เมื่อพบเห็นการกระทำ ความผิดได้

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการการวิสามัญ นำเรียนต่อที่ประชุมว่า มาตรา ๒๒๔ ของรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งคณะ ดังนั้น อาจเป็นเรื่องที่แปลกหากจะให้กรรมการการเลือกตั้งเพียงคนเดียวไปสั่งให้ยกเลิกการเลือกตั้งทุกหน่วยทั่วประเทศ และในร่างมาตรา ๒๖ นั้น ถึงจะเป็นการให้อำนาจกรรมการการเลือกตั้งเพียงนายเดียวสามารถดำเนินการได้ก็ตาม แต่ก็ยังมีระบบการดูแลและคานอำนาจกันไว้ โดยความในวรรคสี่ได้บัญญัติว่า “เมื่อกรรมการผู้ใดออกคำสั่งตาม (๒) หรือ (๓) แล้ว ให้รายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบโดยเร็ว ในการนี้ ถ้าคณะกรรมการเห็นสมควรจะมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติม ยกเลิกคำสั่ง หรือมีมติให้ดำเนินการอย่างใดตามที่เหมาะสมก็ได้”

นายตวง อันทะไชย ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ ขอหารือ นายเมธา ศิลาพัทธ์ ว่า ความในร่างมาตรา ๒๖ นั้น ยังไม่ชัดเจนใช่หรือไม่ คือ ยังไม่สอดคล้องกับที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ซึ่งหากไปพิจารณาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๒๔ วรรคสาม มีข้อสังเกตว่า แม้จะเป็นการให้อำนาจกรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนหรือกรรมการการเลือกตั้งเพียงคนเดียว แต่ก็ยังเป็นการใช้อำนาจภายใต้กรอบของหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด อย่างไรก็ตาม ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่น่าสนใจ จึงขอมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการบันทึกเป็นข้อสังเกตไว้เพื่อหารือให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนอีกครั้ง

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นำเรียนชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๒๖ ซึ่งเป็นอำนาจของกรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนนั้น มาจากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๒๔ วรรคสาม ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญผู้ร่างพิจารณาแล้วเห็นว่า อำนาจที่จะให้กรรมการการเลือกตั้งเพียงคนเดียวไปทำหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมด้วยว่าจะก่อให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นประโยชน์ต่อการเลือกตั้งได้อย่างไรบ้าง ซึ่งก็จะปรากฏอำนาจใน (๑) ถึง (๓)

สำหรับอำนาจตาม (๓) ที่ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องการยกเลิกการเลือกตั้งไว้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีความเห็นว่า การจะให้อำนาจกรรมการการเลือกตั้งเพียงคนเดียวสามารถไปสั่งให้ยกเลิกการเลือกตั้งนั้น อาจจะเป็นเรื่องใหญ่เกินไป และในร่างมาตรา ๒๖ ก็ได้กำหนดขั้นตอนไว้อยู่แล้วว่า ถ้ากรรมการการเลือกตั้งคนเดียวพบการกระทำผิดในการเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้งใด อำนาจในเบื้องต้นก็คือการสั่งระงับยับยั้งการกระทำสำหรับบางหน่วยเลือกตั้งไว้ แต่หากเป็นเรื่องที่ร้ายแรงกว่านั้นก็สามารถสั่งระงับยับยั้งไว้แล้วเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความร้ายแรงก็สามารถแก้ไขคำสั่งของกรรมการการเลือกตั้งท่านนั้นได้

สำหรับประเด็นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยกขึ้นหารือ นั้น เข้าใจในข้อกังวลที่ว่า ร่างมาตรา ๒๖ (๓) อาจจะไม่ครบถ้วนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ เพราะรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๒๔ (๓) ได้กล่าวถึงอำนาจในเรื่องการยกเลิกการเลือกตั้งไว้ด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ดังที่ได้เรียนไปแล้วว่า เหตุที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดอำนาจในส่วนนี้ไว้ก็เพราะด้วยความเหมาะสมต่าง ๆ ในเรื่องการใช้อำนาจ และหากจะพิจารณาในร่างมาตรา ๒๖ (๓) ต่อไปอีกก็จะพบว่า นอกจากอำนาจในการ “สั่งให้ระงับ ยับยั้ง หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง” แล้ว ก็ยังมีอำนาจในการ “สั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร” ซึ่งถือว่าเป็นดุลพินิจของกรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนที่สามารถดำเนินการได้อยู่แล้ว จึงเห็นว่า ร่างมาตรา ๒๖ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแล้ว

นายสมชาย แสวงการ กรรมการธิการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า เห็นด้วยอย่างยิ่งต่อกระบวนการตามมาตรานี้ ที่จะเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาคือเคยเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งตนเองก็เคยพบเห็นเหตุการณ์มาเช่นกัน โดยเฉพาะการขานคะแนนที่แตกต่างไปจากที่ปรากฏในบัตรลงคะแนน ซึ่งต่อไปนี้กรรมการการเลือกตั้งเพียงนายเดียวก็น่าจะสามารถเข้าไประงับยับยั้งการกระทำที่ไม่ชอบนั้นได้ และต้อง

รายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ คณะกรรมการการเลือกตั้งก็สามารถที่จะตรวจสอบการใช้ อำนาจและมีอำนาจในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเป็นคำสั่งซ้ำอีกได้ ยกเว้นกรณีเดียวที่กรรมการการเลือกตั้ง เพียงคนเดียวไม่มีอำนาจ คือ การยกเลิกการเลือกตั้ง ซึ่งเห็นด้วยว่าจะต้องเป็นอำนาจในรูปแบบของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว มีมติให้คงไว้ตามร่างเดิม แต่มีข้อสังเกตเพื่อหารือถึงความชัดเจนอีกครั้ง เกี่ยวกับเรื่องอำนาจในการ “สั่งยกเลิกการเลือกตั้ง” หรือ “สั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่” ของกรรมการ การเลือกตั้งแต่ละคนหรือกรรมการการเลือกตั้งเพียงคนเดียว ซึ่งมีข้อสังเกตว่า ยังไม่มีการบัญญัติไว้ให้ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ วรรคสาม ดังนั้น เมื่อต้องไปกำหนดเป็นระเบียบในการปฏิบัติ หน้าที่ของกรรมการการเลือกตั้งคนเดียวก็อาจจะไม่สามารถกำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการใช้ อำนาจในการ “สั่งยกเลิกการเลือกตั้ง” หรือ “สั่งให้ดำเนินการเลือกตั้งใหม่” ได้

มาตรา ๒๗

รอกการพิจารณา

(เรื่อง : หน้าที่และอำนาจในการจัดการเลือกตั้ง)

ประเด็นการอภิปราย

- ข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายเมธา ศิลาพัทธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ได้นำ เรียนต่อที่ประชุมว่า สำหรับร่างมาตรา ๒๗ นี้ ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ขอเสนอ ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

“มาตรา ๒๗ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของ คณะกรรมการในการจัดการเลือกตั้งหรือเลือก หรือออกเสียงประชามติ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นและการออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็น ผู้รับผิดชอบในการจัดสรรเลือกตั้งดำเนินการภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการ กับให้มีอำนาจ แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการจัดสรรเลือกตั้งดำเนินการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีสรรหาปฏิบัติงานในคราวเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบและหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

”

เหตุผลในการเสนอ

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๒๔ (๑) กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจจัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ ดังนั้น จึงต้องแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ (๑)

๒. สำหรับวรรคสอง ได้มีการเพิ่มเติมในเรื่องการออกเสียงประชามติเข้าไป เพื่อรองรับการออกเสียงประชามติในอนาคต ซึ่งอาจเป็นประชามติเฉพาะทางพื้นที่เล็ก ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถมอบอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการแทนได้

รองศาสตราจารย์วิศักดิ์ สุททวาทีน รองประธานคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญ คนที่หนึ่งได้แสดงความคิดเห็นว่า ในประเด็นตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอนั้น เกิดความสงสัยเช่นกันว่า ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๒๔ (๑) ซึ่งกำหนดในเรื่องหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ทั้งหมดในอนุมาตราเดียว แต่เหตุใดเมื่อต้องนำมาบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ถึงต้องแยกออกเป็น ๒ ส่วน คือ อำนาจในการจัดการของคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่ผู้เดียว ไม่สามารถมอบให้บุคคลใดได้ ซึ่งได้แก่ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา และการออกเสียงประชามติ กับการมอบอำนาจให้บุคคลหรือคณะบุคคลทำการแทน ได้แก่ การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และในกรณีไม่สามารถมอบให้บุคคลใดได้นั้น หมายถึงผู้ใดเป็นผู้จัดการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือไม่ อย่างไร

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการสิทธิการวิสามัญ นำเรียนที่ประชุมว่า ร่างมาตรา ๒๗ เป็นความมุ่งหมายของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ด้วยเห็นว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา และการออกเสียงประชามติ เป็นเรื่องสำคัญ เป็นประตูเข้าไปสู่อำนาจในการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบายที่มีผลต่ออนาคตของประเทศ

ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น ก็ยังถือว่าเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นกัน สืบเนื่องจากบทบัญญัติที่ว่า “ให้คณะกรรมการการมีอำนาจดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการเลือกตั้งภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการ...” ซึ่งแม้จะเป็นการมอบอำนาจ แต่ก็ไม่ใช่การมอบอำนาจในลักษณะตัดขาดจากความรับผิดชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่ประการใด แต่หากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเสนอว่า ให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นอยู่ในอำนาจของ

คณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย ซึ่งนั่นหมายความว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องไปดำเนินการจัดการเลือกตั้งด้วยตนเองทั้งหมดก็แล้วแต่ที่ประชุมจะพิจารณาเห็นสมควร

รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่หนึ่ง เรียนต่อที่ประชุมว่า จากคำชี้แจงข้างต้น ยังไม่สอดคล้องกับคำถามที่ได้หาหรือว่าเหตุใดจึงต้องมีการแยกออกเป็น ๒ ส่วน ซึ่งจากการรับฟังเหตุผลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง บางส่วนให้เหตุผลว่า สาเหตุที่ต้องแยกเนื่องจากเพื่อให้เห็นว่าเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่เพียงผู้เดียวในการจัดการเลือกตั้ง โดยตัดระบบคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดออกไป

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการการวิสามัญ เรียนชี้แจงว่า การแบ่งออกเป็นสองพรรคคงไม่ได้มีวัตถุประสงค์เช่นนั้นโดยตรง และในการจัดการเลือกตั้งตามพรรคหนึ่งนั้นเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งในการจัดการนั้นจะเป็นไปในลักษณะของการระดมให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาช่วยดำเนินการ ซึ่งหากไม่ให้ความร่วมมือก็อาจมีความผิดได้ ส่วนการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็นการมอบอำนาจการดำเนินการให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นผู้เข้ามาจัดการโดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นการเน้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนขึ้น

นายสมชาย แสวงการ กรรมการการวิสามัญ ตั้งข้อสังเกตว่า หากจะต้องออกแบบเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการเลือกตั้งโดยไม่ต้องมีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ดังที่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งยังแตกต่างกับที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอที่จะให้กลับไปใช้รูปแบบเดิมแล้ว เมื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้อยู่ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการการวิสามัญก็ต้องทำความเข้าใจความตกลงกันให้ชัดเจนว่าจะต้องยึดตามรูปแบบใด หากจะยึดตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอ ซึ่งแบ่งการเลือกตั้งออกเป็น ๒ ลักษณะ ซึ่งการเลือกตั้งในลักษณะที่สองที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นก็ต้องไปกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ชัดเจนว่าใครจะเป็นผู้ดำเนินการการบัญญัติลักษณะนี้สามารถตีความได้ว่านอกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว หน่วยงานอื่นของรัฐ เช่น กระทรวงมหาดไทย หรือกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น ก็สามารถเข้ามาดำเนินการได้ ซึ่งจะกลายเป็นเรื่องแปลกหากแต่ละจังหวัดดำเนินการไม่เหมือนกัน ดังนั้น ในการดำเนินการตามพรรคสองนี้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้เตรียมการไว้อย่างไร

นายเมธา ศิลาพัทธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ได้นำเรียนต่อที่ประชุมว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นจะมีรูปแบบเดียวกันทั้งประเทศ โดยยึดถือตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งท้องถิ่น และคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเป็นผู้กำกับดูแลในภาพรวม

พลตรี กลชัย สุวรรณบุรณ์ กรรมการวิสามัญ เรียนสอบถามว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือใคร ประเด็นนี้ต้องชัดเจน และงบประมาณในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งนั้นใช้งบประมาณจากส่วนใด

นายสกุล สือทรงธรรม กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ผ่านมา นั้น เจาะใจสำคัญคือการจัดสรรงบประมาณให้กับท้องถิ่น เพราะหากให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รับผิดชอบ คณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะเป็นผู้จัดสรรงบประมาณให้ แต่หากพิจารณาในบทบัญญัติตามวรรคสองก็ไม่ค่อยแน่ใจว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเป็นผู้จัดสรรงบประมาณให้

นางสาวลัดดาวัลย์ ตันติวิทยาพิทักษ์ ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตามมาตรา ๒๒๔ (๑) หากจะพิจารณาที่ถ้อยคำในคำว่า “จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้ง...” จะมีการกระทำอยู่ ๒ ส่วน คือ “การจัดการเลือกตั้ง” และ “การดำเนินการให้มีการเลือกตั้ง” แยกกันชัดเจน จึงเข้าใจว่าคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญได้แยกในส่วนของจัดการเลือกตั้งซึ่งเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยตรงไว้ในร่างมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ส่วนเรื่องดำเนินการให้มีการเลือกตั้งซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจให้หน่วยงานอื่นเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนให้ไว้ในร่างมาตรา ๒๗ วรรคสอง

นางสุรางคณา วายุภาพ รองโฆษกคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๒๔ (๑) มีการแยกออกเป็น ๒ เรื่อง ชัดเจน คือ การจัดซึ่งต้องทำเอง และการดำเนินการซึ่งให้ใครดำเนินการแทนก็ได้ และในร่างมาตรา ๒๗ ได้มีการแยกออกเป็น ๒ วรรค จึงสามารถตีความได้ว่า ความในวรรคหนึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญโดยภาพรวมของประเทศที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องจัดการเอง ส่วนความในวรรคสอง คำสำคัญจะอยู่ที่คำว่า “ให้” ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๒๔ (๑) นั้นหมายความว่า อำนาจเป็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะเป็นผู้ดำเนินการ แต่การดำเนินการนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งยังมีอำนาจที่จะให้มีการจัดการเลือกตั้งโดยหน่วยงานอื่นก็ได้ ดังนั้น ในเรื่องงบประมาณต่าง ๆ จึงยังอยู่ที่หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะเป็นผู้จัดสรร

นายสมชาย แสวงการ กรรมการวิสามัญ ตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า หากจะต้องคงความในวรรคสองไว้ และต้องดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น จะมีปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นหรือไม่ เพราะกฎหมายดังกล่าวยังไม่มีกรเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกัน

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการวิสามัญ นำเรียนต่อที่ประชุมว่า ในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ชี้แจงว่ามีกฎหมายรองรับอยู่แล้ว คือ กฎหมายว่าด้วยการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญยังไม่ได้รับข้อท้วงติงใด ๆ ว่าจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ เมื่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้บังคับ ก็มีความเห็นว่า กฎหมายเดิมที่มีอยู่นั้นน่าจะยังไม่มี ความจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติม

รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่หนึ่ง เรียนต่อที่ประชุมเพิ่มเติมว่า ร่างมาตรา ๒๗ จะมีผลเชื่อมโยงไปยังร่างมาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ซึ่งเป็นเรื่องการกำหนดให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้งขึ้นมาแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ดังนั้น หากร่างมาตรา ๒๗ คงไว้ตามร่างเดิมก็มีความเห็นว่า การจัดการเลือกตั้งตามร่างมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ผู้ที่ต้องจัดการเลือกตั้งในพื้นที่หรือจังหวัดต่าง ๆ คงไม่ใช่คณะกรรมการการเลือกตั้งทั้ง ๗ คน ลงไปดำเนินการเอง ต้องเป็นสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ นั่นก็หมายความว่า เป็นการจัดการเลือกตั้งโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้มีหน้าที่หลัก ซึ่งเดิมจะเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เมื่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ตัดคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดออกไปแล้ว ด้วยสาเหตุสำคัญคือมีข้อครหาว่ามีความใกล้ชิดกับนักการเมืองในพื้นที่มากเกินไป จนอาจมีการแทรกแซง แต่จะมั่นใจได้อย่างไรว่าเมื่อการจัดการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแล้ว จะไม่ถูกแทรกแซง ซึ่งผู้ร่างอาจจะให้คำตอบว่าได้กำหนดให้มีระบบผู้ตรวจการเลือกตั้งขึ้นมาเป็นกลไกในการช่วยเลือกคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว แต่นั่นก็ยังเป็นเรื่องใหม่ ที่สำคัญได้มีการศึกษาโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พบว่า ในระหว่างที่จะมีการเลือกตั้ง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้กำหนดให้มีสัดส่วนของผู้ตรวจการเลือกตั้งที่เป็นคนในพื้นที่จังหวัดนั้น น้อยกว่าผู้ตรวจการเลือกตั้งที่มาจากส่วนกลาง เพื่อป้องกันการครอบงำ แต่ปัญหาที่มีตามมาอีกก็คือเมื่อผู้ตรวจการเลือกตั้งที่มาจากส่วนกลางมีมากกว่าก็เป็นจุดอ่อนได้ เพราะไม่รู้จักพื้นที่ดีเพียงพอ ที่สุดท้ายก็ต้องไปใช้บุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเข้ามาช่วย ดังนั้น จึงต้องพิจารณาให้รอบคอบ เพราะต่างก็ยังไม่เคยมีประสบการณ์ คงได้แต่ถกเถียงกันบนโต๊ะเท่านั้น

พลโท จเรศักดิ์ อานุภาพ รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่สอง เรียนหารือที่ประชุมว่า สำหรับกรณีการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นด้วยกันเองนั้น มีหลักคิดอย่างไร เพราะโดยทั่วไปแล้วในช่วงของการเปลี่ยนผ่านมักจะมีข้อได้เปรียบเสียเปรียบขึ้นอยู่แล้ว

นายเมธา ศิลาพัทธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ นำเรียนชี้แจงว่า หากพิจารณารัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่าน ๆ มา อำนาจในการจัดการเลือกตั้ง การแต่งตั้งกรรมการในระดับต่าง ๆ ตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การแบ่งเขตเลือกตั้ง จะเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งหมด แต่หากเป็นการบัญญัติตามร่างมาตรา ๒๗ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้เองทั้งหมด คล้ายกับว่าไม่มีความจำเป็นที่จะให้คณะกรรมการ

การเลือกตั้งเข้าไปตรวจสอบในแต่ละขั้นตอนก็ได้ ซึ่งเป็นข้อแตกต่างของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้กับรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถเข้าไปกำกับดูแลได้ แม้จะมอบอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการก็ตาม

นางสุรางคณา วายุภาพ รองโฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า หากพิจารณาร่างมาตรา ๒๗ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการมีอำนาจดำเนินการให้...” หมายความว่า จะให้หรือไม่ เป็นอำนาจดุลพินิจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และถึงจะให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ ความในวรรคสามก็ยังบัญญัติให้ต้องดำเนินการภายใต้การควบคุมดูแลของ คณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย ดังนั้น อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งยังมีเช่นเดิมไม่หลุดหายไปไหน

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว มีมติรอกการพิจารณาไว้เพื่อให้ที่ประชุมได้กลับมาพิจารณาอีกครั้ง (การพิจารณาครั้งที่ ๒ เฉพาะประเด็นที่รอหรือมีข้อสังเกตไว้) ดังนี้

๑. เกี่ยวกับข้อเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง รอให้
พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา ในฐานะกรรมาธิการวิสามัญ เป็นผู้เสนอความเห็น เพื่อให้เกิดความชัดเจน
ว่าจะส่งงานความเห็นหรือไม่อย่างไร หากกรรมาธิการวิสามัญส่วนใหญ่ไม่เห็นชอบด้วย

๒. รอการพิจารณาในประเด็นของ รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน ที่ได้ตั้งข้อสังเกตว่า เพราะเหตุใดร่างมาตรา ๒๗ จึงต้องมีการแยกเป็นสองวรรคแตกต่างจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๒๔ (๑) อีกทั้งเรื่องดังกล่าวนี้ ยังมีความเชื่อมโยงกับการกำหนดให้มีผู้ตรวจการเลือกตั้ง ตามที่บัญญัติไว้ในร่าง มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ ด้วย

มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๐

รอกการพิจารณา

และมาตรา ๓๑

(เรื่อง : ผู้ตรวจการเลือกตั้ง)

ประเด็นการอภิปราย

รองศาสตราจารย์ทวีศักดิ์ สุทกวาทิน รองประธานคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้เสนอต่อที่ประชุมว่า ในชั้นการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งมี นายเจตน์ ศิรธรานนท์ เป็นประธานกรรมการนั้น ได้มีผลการศึกษาไว้แล้วโดยเฉพาะในประเด็นนี้ ดังนั้น

จึงขอเสนอให้ นายเจตน์ ศิรธรานนท์ ได้นำเสนอผลการศึกษาดังกล่าวต่อที่ประชุมโดยสังเกตก็น่าจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญต่อไป

นายเจตน์ ศิรธรานนท์ กรรมการวิสามัญและประธานที่ปรึกษา ได้นำเรียนต่อที่ประชุมว่า รายละเอียดต่าง ๆ จะปรากฏในรายงานการศึกษาของคณะกรรมการ ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้สำเนานำเรียนทุกท่านแล้ว สำหรับผลการศึกษาโดยสังเขปนั้น คณะกรรมการมีความห่วงใยเกี่ยวกับความยืดโยงกับพื้นที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้ง และเสี่ยงกรรมการส่วนใหญ่มีแนวคิดค่อนข้างจะเห็นไปในทางเดียวกันว่าควรจะต้องมีทั้ง ๒ ประกอบกัน คือ มีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และผู้ตรวจการเลือกตั้ง โดยในส่วนของผู้ตรวจการเลือกตั้งจะกำหนดให้อยู่ที่ส่วนกลาง ภูมิภาค หรือเขต ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจในกรณีที่มีปัญหา เพื่อลดจำนวนของผู้ตรวจการเลือกตั้งไม่ให้มีจำนวนมากเกินไปซึ่งมีภาระด้านงบประมาณ

ส่วนปัญหาในเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ที่เกิดข้อครหาว่า มาจากบุคคลของนักการเมือง หรือเป็นบุคคลที่ถูกสั่งให้เข้ามา จนทำให้เกิดการแทรกแซงให้การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตนั้น คณะกรรมการการศึกษาเห็นว่า เมื่อเกิดปัญหาลักษณะเช่นนี้ก็ควรจะต้องแก้ไขปัญหาในเรื่องที่มาของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดให้มีความละเอียดรอบคอบมากขึ้น จึงได้เสนอให้มีระบบการสรรหาที่เข้มข้นกว่าเดิมและให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสรรหาด้วยก็น่าจะช่วยแก้ไขปัญหาได้

จากนั้น **นายดวง อันทะไชย** ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้ขอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้นำเสนอแนวความคิดของการมีผู้ตรวจการเลือกตั้ง

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการวิสามัญ และในฐานะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้นำเรียนต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้นำรายงานของคณะกรรมการศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ไปเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงก่อนจะเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วย

สิ่งที่มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันของหลาย ๆ ฝ่าย คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ซึ่งเป็นปัญหาจริง ๆ ในรายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่งมีนายเสรี สุวรรณภานนท์ เป็นประธานหรือรายงานของคณะกรรมการศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งมีนายเจตน์ ศิรธรานนท์ ก็ได้ระบุว่ามีการแทรกแซงและทำให้ภาพพจน์ของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยรวมเสียหายไปด้วย ซึ่งเป็นประเด็นข้อเท็จจริงทางสังคมหรือแม้แต่กรรมการการเลือกตั้งที่ได้เข้าชี้แจงต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็ยอมรับในสิ่งนี้ และ

ข้อเสนอของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เสนอต่อคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญก็มีบางส่วนที่มีการเสนอให้เปลี่ยนแปลง นั้นย่อมหายความว่า การจัดการเลือกตั้งในรูปแบบเดิมไม่สามารถที่จะดำเนินการต่อไปได้อีกแล้ว

นอกจากนี้ คณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญยังได้พิจารณาปัญหาในเชิงของรัฐธรรมนูญด้วย เพราะคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระที่มีความพิเศษแตกต่างจากองค์กรอิสระอื่น ๆ คือ ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดไปในตัวด้วย คล้ายกับทำหน้าที่กึ่งตุลาการ ดังนั้น การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบอำนาจไปให้บุคคลอื่นเป็นผู้จัดการเลือกตั้งแทน ทั้งที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๒๔ (๑) กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตีความว่า อาจสุ่มเสี่ยงต่อการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญยังได้พิจารณาต่อไปอีกว่า การเลือกตั้งเปรียบเหมือนประตูลูกแรกของการเข้าไปสู่อำนาจทางการเมือง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำให้การเลือกตั้งมีประสิทธิภาพ เกิดการยอมรับ และเมื่อทุกฝ่ายเห็นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีปัญหา คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็รับเข้ามาพิจารณาหาแนวทางที่เหมาะสมจะมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งหากพิจารณาที่กลไกของการมีผู้ตรวจการเลือกตั้งแล้ว จะพบว่า มีขึ้นมาเพื่อ “ช่วยสอดส่องดูแล เป็นหูเป็นตา หรือเป็นไม้เป็นมือให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น ไม่ได้มีอำนาจมากมาย ทำหน้าที่เพียงตรวจสอบแล้วรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบเท่านั้นเอง”

และจากการเข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงถึงเจตนารมณ์ในการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ต่อคณะกรรมการศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ก็ได้มีการท้วงติงใน ๒ ประเด็น คือ เรื่องความเชื่อมโยงกับพื้นที่ว่าจะไม่เป็นการปล่อยให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งต้องทำงานอย่างโดดเดี่ยว และความเชื่อมโยงกับประชาชน ซึ่งก็ได้นำข้อท้วงติงหรือข้อสังเกตดังกล่าวไปปรับปรุง ดังจะเห็นได้จากถ้อยคำในตอนท้ายของร่างมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “...ในการนี้ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีหน้าที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการเลือกตั้งด้วย” ส่วนเรื่องความเชื่อมโยงกับประชาชน ได้นำไปแก้ไขปรับปรุงโดยบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๒๙ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อคัดเลือกรับบุคคลตามวรรคหนึ่งแล้ว ก่อนดำเนินการแต่งตั้ง ให้คณะกรรมการประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกให้ประชาชนทราบเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และให้นำข้อมูลที่ได้รับจากประชาชนมาประกอบการพิจารณาแต่งตั้งด้วย” เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาทำการตรวจสอบ

ทั้งหมดที่ได้นำมาเรียนมา เกิดจากแนวคิดที่จะผสมผสานระหว่างคนในพื้นที่ซึ่งมีความชำนาญในพื้นที่ กับความที่ไม่เกรงใจจากบุคคลนอกพื้นที่ เพื่อไปทำหน้าที่สอดส่องดูแลความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ช่วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งน่าจะเป็นกลไกที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเลือกตั้งให้มีประสิทธิภาพ และทำให้กระบวนการแรกในการเข้าสู่อำนาจทรงพลังอนุภาพได้

นายเสรี สุวรรณภานนท์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สาม ในฐานะประธาน กรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง สมาชิกขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ได้นำเรียน ต่อที่ประชุมว่า ได้นำเสนอหลักการในทำนองเดียวกันกับที่คณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญได้เสนอ ไปข้างต้น โดยเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ซึ่งผู้ที่หยิบยกเอาปัญหานี้ ขึ้นหาหรือส่วนใหญ่ก็มาจากนักการเมืองซึ่งเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองต่าง ๆ เข้ามาร่วมเป็น กรรมการ ยกตัวอย่างเช่น นายชัย ชิดชอบ นายกษิต ภิรมย์ นายสุชน ชาลีเครือ นายนิกร จำนง นายวิทยา แก้วภราดัย หรือนายสมพงษ์ สระกวี เป็นต้น ซึ่งต่างก็กล่าวถึงคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดว่า ที่ผ่านมานั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมักจะเป็นคนของพรรค การเมือง และมีข้อครหาอื่นอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการทำสำนวนการไต่สวนระดับจังหวัด ซึ่งมีการ วิ่งเต้นด้วยทรัพย์สินเงินทองแทบทั้งสิ้น การศึกษาของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมือง จึงเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ซึ่งในขณะนั้นก็ยังมองไม่ออกว่าจะให้ใครเข้ามาดำเนินการจัดการเลือกตั้งหรือเข้ามาช่วยเหลือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และได้มีการเสนอว่าควรจะให้กระทรวงมหาดไทยเข้ามาทำหน้าที่แทน แต่ก็ยังขาดการยอมรับ จึงได้ไปพิจารณาไปที่ว่า ยังคงชื่อ “คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” เอาไว้ตามเดิม แต่ให้ปลดจำนวนและบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ จังหวัดลง ตามที่ได้มีการเสนอแล้วในการประชุมครั้งที่ผ่านมา ซึ่งที่จริงแล้วก็มีเจตนาสอดคล้องตรงกัน กับคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ

- ข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายเมธา ศิลาพัทธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ ได้นำ เรียนต่อที่ประชุมว่า ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น ขอเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๗/๑ มาตรา ๒๗/๒ มาตรา ๒๗/๓ มาตรา ๒๗/๔ และมาตรา ๒๗/๕ ซึ่งจะครอบคลุมตั้งแต่ ร่างมาตรา ๒๘ ถึง ร่างมาตรา ๓๐ ดังที่ปรากฏในเอกสารหน้าที่ ๑๑ ถึงหน้าที่ ๒๕ โดยขอเรียนข้อมูล ในภาพรวมของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งได้ฝากประเด็นมานำเรียนต่อที่ประชุม ดังนี้

๑. การมีประสิทธิภาพสูงของฝ่ายการเมือง ซึ่งมีความพร้อมที่จะเข้าแทรกแซงได้ตลอดไม่ว่า ผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่จะมาจากส่วนใด มีการเข้าแทรกแซงตั้งแต่ก่อนที่จะได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำจังหวัด หรือในระหว่างที่เป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแล้วก็มี แต่เมื่อ มองประโยชน์ในอีกด้านหนึ่ง คือ ฝ่ายหนึ่งแทรกแซง แต่อีกฝ่ายทำการตรวจสอบและถ่วงดุล ผลงาน ของฝ่ายการเมืองในการคานและดุลอำนาจกันนี้มีปรากฏในสำนวนคณะกรรมการการเลือกตั้งแทบจะ ทุกสำนวน คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมองว่า ในเรื่องการแทรกแซงคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำจังหวัดนั้น มีกลไกที่จะทำการตรวจสอบถ่วงดุลกันได้อยู่แล้วนั่นเอง

๒. การมีประสิทธิภาพของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งรวมถึงคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดด้วย

ความผิดพลาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งอยู่ที่ความรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำในเรื่องของการทำคำวินิจฉัยสั่งการ การจะแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพขึ้นมาได้แน่นอนว่าจะต้องมีกลไกหรือเครื่องมือเข้ามาช่วยเหลือ ซึ่งก็คือคนในพื้นที่ซึ่งมีความพร้อมในเรื่องข้อมูลที่สามารถจะรายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ ซึ่งคนต่างพื้นที่ไม่สามารถที่จะทำได้

นายเสรี สุวรรณภานนท์ รองประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งคนที่สาม ตั้งข้อสังเกตว่าตามเหตุผลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ให้เหตุผลว่าฝ่ายการเมืองมีประสิทธิภาพสูงในการแทรกแซงได้ตลอดอยู่แล้ว แต่ในทางกลับกันก็จะมีผู้ที่เป็นฝ่ายการเมืองอีกฝ่ายทำหน้าที่คานและดุลอำนาจนั้น ต้องพิจารณาที่ระดับของการแทรกแซงด้วย เพราะที่ผ่านมานั้นมีการแทรกแซงในระดับที่สูงกว่าการใช้กลไกการดุลและคานอำนาจ ชนิดที่อาจจะบอกว่า สูงจนแทบจะหาทางเลี่ยงไม่ได้ แต่กลไกใหม่ตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอนี้ น่าจะเป็นสิ่งที่มีเหตุมีผลมากกว่า เพราะเป็นการนำปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ มากำหนดเป็นกลไกเพื่อเข้าไปแก้ไข เพื่อลดปัญหาการแทรกแซงและต่อไปในอนาคตก็ไม่ใช่ว่าจะพึ่งเฉพาะกลไกที่สร้างขึ้นใหม่นี้เพียงอย่างเดียว จะต้องมีการมาตรการอื่นเข้ามาเสริมด้วย เช่น กฎหมายต้องมีความเข้มข้น และการบังคับใช้กฎหมายต้องมีประสิทธิภาพด้วย เป็นต้น ที่สำคัญเมื่อทราบว่ามีมีการแทรกแซงอยู่แล้ว ต้องตั้งหลักแนวความคิดให้ได้ว่า จะทำอย่างไรถึงจะไม่มีมีการแทรกแซง หรือลดการแทรกแซงลง มิใช่ตั้งหลักว่าอย่างไรก็มีการแทรกแซงอยู่แล้ว ซึ่งเห็นว่ามันน่าจะเป็นการเริ่มต้นแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้อง

นายดวง อันทะไชย ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้นำเรียนหารือที่ประชุมว่า เมื่อพิจารณาตามข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ปรากฏว่าได้เสนอตรงข้ามกับร่างที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอทั้งหมด ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องของการเสนอ และการจะสงวนความเห็นหรือไม่อย่างไร คงต้องรอให้ พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา กรรมการการเลือกตั้ง ได้นำเรียนเสนอต่อที่ประชุมอีกครั้ง โดยจะรอการพิจารณาไว้ตั้งแต่ร่างมาตรา ๒๘ ถึง ร่างมาตรา ๓๑

นายสงชาย แสวงการ กรรมการการเลือกตั้ง เสนอความเห็นเห็นว่า เห็นด้วยกับการรอการพิจารณาในประเด็นหลัก ๆ ไว้ก่อน เพื่อให้การพิจารณาสามารถเดินหน้าพิจารณาต่อไปได้จนจบร่างแล้วค่อยกลับมาพิจารณาในประเด็นที่รอการพิจารณาไว้ ซึ่งเห็นว่ามีด้วยกัน ๓ ส่วนหลัก ๆ คือ

๑) ส่วนของผู้ตรวจการเลือกตั้ง ซึ่งในสัปดาห์ต่อไปจะให้ พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา กรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้นำเสนอเลยหรือไม่ก็แล้วแต่ที่ประชุมจะเห็นสมควร

๒) ส่วนของบทเฉพาะกาลเกี่ยวกับการดำรงตำแหน่งต่อไปของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓) ส่วนของประเด็นอื่น ๆ ซึ่งเห็นว่าเป็นประเด็นปลีกย่อยไม่น่าจะยุ่งยากมากนัก

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว มีมติรอการพิจารณาไว้เพื่อให้ที่ประชุมได้กลับมาพิจารณาอีกครั้ง (การพิจารณาครั้งที่ ๒ เฉพาะประเด็นที่รอหรือมีข้อสังเกตไว้) ตั้งแต่ร่างมาตรา ๒๘ ถึง ร่างมาตรา ๓๑

มาตรา ๓๒

มีการแก้ไข

(เรื่อง : การกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าช่วยเหลือในการควบคุมดูแลการเลือกตั้ง)

ประเด็นการอภิปราย

นายเสรี สุวรรณภานนท์ รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่สาม ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำในวรรคหนึ่ง คำว่า “อาจขอให้มีการดำเนินการ” ซึ่งหมายความว่าอาจจะขอหรือไม่ก็ได้ เช่นนั้นหรือไม่ และถ้อยคำใน (๑) ตอนท้ายที่ว่า “ด้วยก็ได้” นั้น หมายถึงในกรณีที่ต้องการตรวจสอบอย่างเร่งด่วนจะขอให้ดำเนินการด้วยก็ได้ หรือไม่ ขอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้นำกลับไปพิจารณาให้เกิดความชัดเจนด้วย

นายเจตน์ ศิรธรานนท์ กรรมการการวิสามัญและประธานที่ปรึกษา ได้นำเรียนต่อที่ประชุมว่า หากพิจารณาร่างมาตรานี้เหมือนจะล่อมาจากกฎหมายเดิม จึงสอบถามว่าได้มีอะไรที่เป็นเรื่องใหม่หรือไม่ และหากพิจารณาเนื้อหาถ้าหากมีการปฏิบัติตามกลไกนี้อย่างแท้จริงแล้วก็น่าจะสามารถหยุดการทุจริตการเลือกตั้งได้ ไม่ว่าจะเป็นการติดตามตรวจสอบโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แต่เหตุใดกลไกนี้ถึงยังไม่สามารถดำเนินการให้เป็นเช่นนั้นได้

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการการวิสามัญ นำเรียนชี้แจงว่า สิ่งที่แตกต่างกันไปจากเดิมคือความใน (๓) ซึ่งเดิมหน่วยงานต่าง ๆ ก็มีหน้าที่ต้องให้ความช่วยเหลืออยู่แล้ว แต่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ให้อำนาจเพิ่มเติมไว้ในกรณี (๑) ที่หากมีความจำเป็นเร่งด่วนก็สามารถที่จะออกเป็นคำสั่งได้

นางสุรางคณา วายุภาพ รองโฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ นำเรียนต่อที่ประชุมว่า บทบัญญัติใน (๒) ที่เกี่ยวกับธนาคารแห่งประเทศไทยหรือสถาบันการเงิน อาจยังไม่ครอบคลุมตามกฎหมายใหม่ในเรื่องของการโอนหรือการเบิกจ่ายเงิน โดยจะขอนำประเด็นไปทำการตรวจสอบให้เกิดความชัดเจนแล้วนำมาเรียนต่อที่ประชุมอีกครั้ง

พลโท พิศณุ พุทธวงศ์ โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ นำเรียนสอบถามเกี่ยวกับความในวรรคสองว่า จะสามารถบัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจไปจ่ายค่าใช้จ่ายของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินต่อกรณีตาม (๑) ได้เช่นนั้นจริงหรือไม่

นายเสรี สุวรรณภานนท์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สาม แสดงความคิดเห็นว่าการบัญญัติเช่นนี้ทำให้เกิดความสับสน เพราะตีความหมายได้สองแนวทาง คือ เป็นการจ่ายเงินของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินโดยผู้จ่ายคือคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งไม่น่าจะถูกต้องกับการจ่ายเงินที่เป็นค่าใช้จ่ายของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินให้กับสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญคงจะให้อ่านเกิดความเข้าใจตรงตามแนวทางที่สองนี้ จึงขอเสนอให้มีการปรับแก้ไขให้เกิดความชัดเจน ดังนี้

“ในการสั่งให้ดำเนินการตาม (๑) คณะกรรมการมีอำนาจจ่ายค่าใช้จ่ายของให้แก่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว มีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสองของร่างมาตรา ๓๒ เป็น ดังนี้

“ในการสั่งให้ดำเนินการตาม (๑) คณะกรรมการมีอำนาจจ่ายค่าใช้จ่ายของให้แก่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๓๓

ไม่มีการแก้ไข

(เรื่อง : อำนาจในการสั่งให้ระงับการดำเนินการในกรณี que เชื่อได้ว่าจะเป็น การส่งผลกระทบต่อ การเลือกตั้ง)

ประเด็นการอภิปราย

นายสงชาย แสวงการ กรรมการวิสามัญ ตั้งข้อสังเกตว่า ในเรื่องเกี่ยวกับการร้องเพื่อให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยนั้น เดิมกฎหมายกำหนดให้ร้องต่อศาลฎีกา แต่ตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้เปลี่ยนมาเป็นศาลปกครองสูงสุด เพราะเหตุใด

นางสุรางคณา วายุภาพ รองโฆษกคณะกรรมการวิสามัญ นำเรียนต่อที่ประชุมว่า อาจต้องนำกฎหมายฉบับเดิมมาพิจารณาเปรียบเทียบ จึงจะสามารถเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น

นายสกุล สือทรงธรรม กรรมการวิสามัญ นำเรียนหารือที่ประชุมความในวรรคสองว่า คำว่า “มิได้เป็นไปเพื่อให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม” น่าจะเป็นการบัญญัติกฎหมายในลักษณะปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ น่าจะไม่ถูกต้อง ที่ถูกต้องน่าจะแก้ไขเป็นว่า “มิได้เป็นไปเพื่อให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม”

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นำเรียนชี้แจงว่า เหตุที่ต้องบัญญัติในลักษณะปฏิเสธซ้อนปฏิเสธเนื่องจากเป็น

การร้องเพื่อขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่ง ซึ่งหากศาลพิสูจน์แล้วไม่เกี่ยวข้องกับการที่ทำให้การเลือกตั้งมิได้
เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ศาลก็สามารถสั่งเพิกถอนคำสั่งนั้นได้

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว ให้คงไว้ตามร่างเดิม แต่มีประเด็นข้อสังเกตเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง
เขตอำนาจศาลในการพิจารณาคำร้อง ตามที่ นายสงขาย แสงวงการ กรรมการธิการวิสามัญ ได้ตั้ง
ข้อสังเกตไว้

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมตินัดประชุมครั้งต่อไป ในวันจันทร์ที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา
ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๑๐ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

เมื่อที่ประชุมได้พิจารณาครบตามระเบียบวาระการประชุมแล้ว นายตวง อันทะไชย ประธาน
คณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้กล่าวขอบคุณกรรมการธิการวิสามัญ และผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน แล้วกล่าวปิด
การประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๕.๓๐ นาฬิกา

ผู้จัดบันทึกการประชุม

ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

ลงชื่อ สุริยา อุ่นคำ

ลงชื่อ ดิเรก จันทรอินทร์

(นายสุริยา อุ่นคำ)

(นายดิเรก จันทรอินทร์)

นิติกรชำนาญการ

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการธิการวิสามัญ ๔